

Sεβε maŋ nyεgāaŋ hā Ebirebaa-ba-i Nelmuoyamma

Uman nyεgāaŋ Ebire ba seβε-i, kutieŋo nyεgāaŋ-yo a vii *Yuifubaa-ba maŋ hūyāa Yesu maama-i aa ba ta ba mulieŋ-ba ma maama-na. U diyaa sireiŋa bei Yesu hūmelle wuɔsaŋgu-na; wuɔ da ba fie ta ba mulieŋ-ba di maama-na, ba baa yaŋ ba kūɔma seŋ.

U tagaaya pigāaŋ-ba wuɔ Yesu-i ponsaaŋ-wuoŋo sɪ: U yaa Diiloŋ-Bieŋo-i. Diiloŋo cie u yaa-i *jigāntaamba yuntieŋo-i. Yesu jigāntesinni deŋ baa Yuifu ba niini-i. Bafamba taa ba kor Diiloŋo-i baa tāmman-ŋiini, ŋga ba niikonni saa ta ni gbā ni pir nelieŋ āmbabalma. A ne da Yesu yaa cie u fere tāmman-kūŋgu a pā u fere hā Diiloŋo-i. U cie ku yaa-i a pir i āmbabalma-i a dii-ye i-naa nuɔ baa Diiloŋo-i. Dumandε-i-na, u taa yaŋga ye ka tiena Diiloŋo caaŋ-nu tuɔ cārā-yuɔ u hā-ye (sap. 1-9).

Sεβε tieŋo diyaa sireiŋa bei Diiloŋ-dūŋ-baamba-na. Sεβε periema-na, u tiraa dii sireiŋa bei wuɔ ba baa bir baa ba huŋgu Diiloŋ-hūmelle-na. Ba ne yiinataambaŋ wuɔyaa-de dumaa aa ba ta ba ce ba temma. Ba ta ba ne Yesu yaa u diei yoŋ. Ba hīrā muliema-i aa ba sieya ba kūɔma-i fuɔ ku bālma (sap. 10-13).

Diiloŋo puɔraa u Bieŋo-i baa u nuŋ-āndaŋgu-i

¹ Yiinaa-i-na, Diiloŋo taa u ce u *pɔpuɔrbiemba yaa ta ba piiye baa i bīncuamba-i. Baŋ piiye baa-ba ku yuu niele, aa ba piiye baa-ba sɪnni bei-na.

² Nga fiɛfiɛ-i-na, yiperienj daani-na, u ciɛ u Biɛŋo yaa piiye baa-ye. Diilonjo curaa baa u yaa-i a hiel miwaanjo-i, aa bir bimbinni-i hiere dii u nan-na.

³ Diilonjo bɔbɔima da u yaa nuɔ-i, u fūnuŋ ko Tuonjo-i. U nuŋ-āndaanjo dii baa fōngūɔ. U bilaaya bimbinni-i hiere baa ku yaa-i. U pirii nel-biliemba āmbabalma-i aa nyugūŋ ka tɛna Diilonjo-i Weimantienjo caanjo-nu dii dɔrɔ-i-na.

⁴ Diilonjo-Biɛŋonjo maaraa *dɔrpɔpuɔrbiemba-i du-maa, u yerre bi maaraa ba yireiŋa-i dumɛi.

Diilonjo-Biɛŋo maaraa dɔrpɔpuɔrbiemba-i

⁵ Na daa Diilonjo gbɛɛ *dɔrpɔpuɔrbilonjo hayo-i dede wuɔ:

«Mi Biɛŋo yaa nuɔŋo-i.

*Muɔmɛi huɔŋ-ni nyunjo-i-na.»**

Sisɔ u piiye dɔrpɔpuɔrbilonjo hayo-i maama-i dede wuɔ:

«Mi ka ce u To muɔ, u ka waa mi biɛŋo.»†

Na nuɔ-ma dede wɛi?

⁶ Nga un'a u saanjo u Bɛpoldiɛlāŋo-i hɛma-na, u ciɛra wuɔ:

«Dɔrpɔpuɔrbiemba-i hiere ba ta ba dūuna ba jaal-o.»‡

⁷ Unjo waanjo mamanjo dɔrpɔpuɔrbiemba kūŋgu-na, u ciɛra wuɔ:

«Mi gbāa ce mi dɔrpɔpuɔrbiemba bir fafalmu, mi gbāa ce mi maacembiemba bir daamu.»§

⁸ Nga u Biɛŋo kūŋgu-na, u ciɛra:

«Nuɔŋo-i Diilonjo nuɔ, ŋ yuntesinni dii gbula.

Nsa ce ŋ fāamaansinni-i baa huhurma.

* **1:5** Gbeliemanjo-nalāanjo (Psaume) 2.7 † **1:5** Samiel sebɛhāalŋo (2 Samuel) 7.14 ‡ **1:6** Gbeliemanjo-nalāanjo (Psaume) 97.7 § **1:7** Gbeliemanjo-nalāanjo (Psaume) 104.4

9 *Kumaŋ vii, ku yaa dɔlaanuŋ-niɛ, η bigaŋ
ambabalma fuɔ.*

*Diilo, ku'i ciɛ η Diiloŋo hiel nuɔnei η nabaamba
hɔlma-na
a hure namma-i niɛ a ce-ni nelbuɔ nuɔ a fɛ η
huɔŋga-i.»**

10 U bi tiraa cira:

*«Itie, nuɔnei hielaa hiɛma-i dii ku domma-na,
naŋ fɛɛɛŋ nammu yaa maa dɔrɔ-i.*

11 *Nifanni-i daani-i hiere ni ka gbuo,
ŋga nuɔ fuɔ η sa ji gbuo dede.*

Ni ka vɔa hiere ŋaa kompammu.

12 *N ka pumannu-niɛ ŋaa baŋ pumannuŋ joŋgoruo
dumaa jina kɔtuŋgu.*

N ka hor-ni ŋaa baŋ hor niidiini dumaa.

Nga nuɔ nii dii η temma-i η sa ji kɔ terieŋgu.»†

13 *Diiloŋo gbɛ dɔrɔpɔuɔrbilon hayo-i dede wuɔ:*

«Jo η ji tɛna mi caaŋ-nu;

*aa η yaŋ mi mal η bigaaraamba-i hɔ η ce η baŋgu-i
bei.»‡*

14 *Dɔrɔpɔuɔrbiemba dii yoŋ ta ba ce Diiloŋo
maacemma; molo sa da ba yufelle. Diiloŋo puɔr-
ba ba ta ba jo ba kɔyɔ uŋ ka kor bamaŋ.*

2

Bilaŋ Diiloŋ-nelma-i nammu hai

1 *Maŋ juɔ waa dumaaŋo-na, iŋ nuɔ Diiloŋ-nelma
maŋ, i saaya i gbuu bel-ma nammu hai, ku yaa i siɛ
ji nanna hɔmelle-i.*

* **1:9** Gbeliemaŋ-nalaaŋgu (Psaume) 45.7-8

Gbeliemaŋ-nalaaŋgu (Psaume) 102.26-28

Gbeliemaŋ-nalaaŋgu (Psaume) 110.1

† **1:12**

‡ **1:13**

2 Na saa da, *dɔrpɔpuɔrbiemba man dɔrpɔpuɔrbiemba, ba nelma waa baa fɔŋgũɔ. Uman duɔ yagar ba nunɔgu-i un taaran kuman u da-ku.

3 Nga konkoro daayo temma nelma-i, diɛ bel-ma baa i nanyuɔŋgu, i ka ce niɛ gbãa kor yaahuolona? Itie fuɔ fɛɛɛ yaa juɔ baa nel daama-i diɛlũɔ, ku huonɔgu-na, baman nuɔ-ma Itienɔ nunɔgu-na, ba tiraa tir-ma wuɔ ninsonɔ.

4 Ma tirma-na, Diilonɔ taa u ce gbɛɛɛ-wɛɛɛɛɛ bɔi, baa nelma bɔi, duɔ hiel coima-i ba nunni-na, aa bi tuɔ cal u *Yalle papãmunɔgu-i a saa baa kun dɔlaanu fuɔ fɛɛɛ-i dumaa.

Yesu juɔ baa konkoro

5 In wan miwaanfelɛnɔ man maama-i wuɔ u jo dii, Diilonɔ saa hã *dɔrpɔpuɔrbiemba baa u tesinni-i.

6 Ma nyɛgãan Diilonɔ-nelma-na terienɔgu nanɔgu-na wuɔ:

«Diilo, yun haku-i dii nelienɔ-na

aa η bel-o fafamma belη daama temma-i?

Yun haku-i dii nelbilonɔ-na

aa η vaa η fɛɛɛ baa u kũnɔgu-i vaan daama temma-i?

7 *N birii-yo dɔrpɔpuɔrbiemba huonɔ-nu cɛllɛ. N ciɛ u ce bɔi.*

8 *N haa-yo bimbinni-i hiere ni yun-nu.»**

Da kuɔ Diilonɔ haa nelienɔ-i bimbinni-i hiere ni yun-nu, ku yunɔgu yaa daaku wuɔ bĩnkũnɔgu si dii kuman tĩyãa nelienɔ si dii ku yun-nu. A ne da i sa da nelienɔ yuntesinni-i bimbinni-na hiere fiɛfiɛ-i-na yogo.

* 2:8 Gbɛlieman-nalãanɔgu (Psaume) 8.5-7

⁹ Nga Diilonɔ ɔn birii Yesu maɔ ɔɔrɔpɔuɔrbiemba huonɔgu-na ceɓɓe, i daa u ciɛ u ce bɔi. Ʋn kuu kuliɔngu maɔ, Diilonɔ niɛ ku yaa-i aa ce u ce bɔi. Teriɔngu faɔngu-na, Diilonɔ hujarre yaa ciɛ u nal kuliɔngu-i ne nelbiliemba-i hiere ba maama-na.

¹⁰ Diilonɔ maɔ hielaɓ biɓbiɓni-i hiere, aa biɓbiɓni-i hiere ni tiyaa fuɔ tɛma, u taa u taara nuɔmba bɔi suur u nelle-na ta ba ce ba baɔngu-i baa-yo. A ce dumaɔna-na uu naa saaya u yaɔ Yesu mulɛɔ a perieɔ u jommaɔ-yuɔngu-i duɔ gbɔa duɔ puur huɓelle-i ha-ba.

¹¹ Yesu yaa piriɔ nelbiliemba aɓbabalma-i. Fuɔ fere-i baa ɔn piriɔ bamaɔ aɓbabalma-i, Toduaɔ bisalɓba. Ku'i ciɛ senserre sa da-yo u duɔ bi-ba u haɓba.

¹² U ciera wuɔ:

*«Diilo, mi ka waɔ ɔ maama baa mi haɓba-i,
mi ka gbɛlieɔ-ni ɔ baamba haɓma-na.»†*

¹³ U tiraa cira wuɔ:

«Muɔmi ka haa mi naɔga-i Diilonɔ yaa nuɔ-i.»‡

Aa tiraa cira:

*«Muɔmei daami baa Diilonɔ ɔn haa-mi bisalɓba
maɔ.»§*

¹⁴ Ʋn gbɛɔ bisalɓba maɔ, baa dii taɓmaɔ-niemba hiere. Ku'i ciɛ fuɔ bi ce u fere taɓmaɔ-nolɔ ba temma, a ku kɔsuɔɔ *Sitani; u yaa diyaɔ kuliɔngu-i nuɔɔ dumieɔna-na.

¹⁵ Yesu ciɛ ku yaa-i a kor kuliɔnguɔ taa ku dii korma bamaɔ nuɔ-i. Kuu naa ce-ba ɔaa kɔraamba.

¹⁶ Ku saa ce ɔaa u juɔ duɔ ji kaɔya ɔɔrɔpɔuɔrbiemba de, u juɔ duɔ ji kaɔya *Abiramu haɔyaɓba.

† **2:12** Gbɛliemaɔ-nalaɔngu (Psaume) 22.23 ‡ **2:13** Samiel
sebehaalɔ (2 Samuel) 22.3 § **2:13** Isayi (Ésaie) 8.18

17 Ku'i ciε uu naa saaya u ce u fεε u hāmba nabieraŋo weima-na hiere a jo ji ce *Diilojigāntaamba yuntienjo maŋ hujantienjo aa vii baa Diilon-jiḡāŋga-i duo pir nuamba āmbabalma-i halaŋ-ma ba yunni-na.

18 Fuo fεε uŋ mulāaŋ baŋ taa ba taara ba guol u gbeini-i huŋgu maŋ nuo-i, u suyaa ku yaaŋga-i, a ce dumaanjo-na u gbāa kāyā bamaŋ gbeini-i guolaŋ.

3

Yesu maaraa Moisi-i

1 Tobin namaa, ku'i ciε Diilon uŋ biε namaa namaŋ hiere ce-na u baan namaa, na saaya na ta na ne Yesu yaa-i. Diilonjo puōraa u yaa-i. In waŋ Diilon-hūmelle maŋ maama-i, u yaa di *jigāntaamba yuntienjo-i.

2 Diilonjo yaa hāa-yo baa maacemma famma-i. U ciε u maacemma-i Diilonjo yaanḡa-na maŋ saaya ma ce dumaa ŋaa *Moisinj ciε u maama-i Diilon-dūŋgu-na dumaa.

3 Yesu maaraa Moisi-i. U maaraa-yo niε niε? Ba siε gbāa gbeliεŋ dūŋgu-i ji cor ku matienjo-i.

4 Dūnni-i hiere nuamba'i maa-ni ninsoŋo, ŋga na saaya na suo wuo bimbinni-i hiere Diilonjo'i maa-ni.

5 Moisi fuo waa maacembilonjo yon. U ciε u maacemma-i maŋ saaya ma ce dumaa Diilon-dūŋbaamba holma-na. Diilonjo naa saaya u ji ce mamaŋ, Moisi naa wuoya tuo suor ma yaa-i.

6 Nga *Kirsa fuo fεε yaa Beponjo-i. U bi ciε u maacemma-i maŋ saaya ma ce dumaa. U yaa Diilon-dūŋbaamba yunḡu-na. In haa i nanḡa-i kumaŋ

nuo-i aa tie gbeliɛŋ i fεε, ku maama da ma saa hel
i hɔmmu-na, miɛmɛi u dũŋ-baaŋ miɛŋo-i.

Diilonjo tigiin fisaan-terienngu tuo cie u baamba-i

⁷ *Diilonj-Yalle daa ma yaa di cira wuo:

«Da na nu Diilonjo nelma-i nyunngo-i-na,

⁸ baa na ciina-mɛi

ŋaa na bincuwamba nan puu baa-yo dumaa

yiiŋgu man ba nan fiɛŋ-yo dii *hiɛkuraanngu-na.»

⁹ Diilonjo ciɛra wuo:

«Na bincuwamba daa miŋ cie kuman bien komuɔŋa hai
hɔlma-na,

ŋga ba bilaa diilonjo-i a feŋ-mi da ba ce-mi ne

¹⁰ ku'i cie mi cira:

«Ba sa gbãŋ haarma,

miŋ taaraŋ ba ce kuman ba yaaraŋ-ku.»

Mi huɔŋga duu baa-ba cor.

¹¹ Kaŋ duu baa-ba dumaanjo-na mi waasa miɛ:

«Miŋ tigiin fisaan-terienngu man, ba cɛraa ba da suur-
ku.»*

¹² Tobin namaa, terienngu fanngu-na, bilaan na
fεε, na hɔlma-na unaa baa ji ce anyagarmantienjo
a ji tuo ciina Cicɛlmantienjo-i.

¹³ Nyunngo ku baaŋ daaku-na, Diilonjo tiraa u
taara u piiye baa-ye. A ce dumaanjo-na taa na dii
sirɛiŋa na-naa nuo yinni man jon; ku yaa binjũngu
sie gbãa taal unan nuo dii-ni ambabalma cemma-
na a ce-ni anyagarmantienjo nuo.

¹⁴ Ii dii *Kirsa kuoyataan miɛ nyunngo-i-na. Nga
die tie taara i tie u kuoyataan miɛ, in haa i nannga-i
kuman nuo-i dii ku domma-na, i saaya i haa i
nannga kuɔ.

* **3:11** Gbelieman-nalãanngu (Psaume) 95.7-11

15 Ma waanɔ wuɔ: «*Da na nu Diilonɔ nelma-i nyunɔgo-i, baa na cɪna-mɛi ŋaa na bɪncuɔmba nanɔ puu baa-yo aa cɪna-mɛi dumaa.*»†

16 A ne da na bɪncuɔŋ haba-i nuɔ Diilonɔ nelma-i aa pu baa-yo? *Moisinɔ hielaa bamanɔ hiere Esipi-i-na ba'i sɪ wei?

17 Aa Diilonɔ huɔŋga duu baa haba-i bienɔ komuɔŋa hɛi hɔlma-na? Baaduɔŋ daaba'i sɪ wei? Ba yaa cɛlɛa aa kɛ ka ku dii hɛkuraanɔgu-na.

18 Diilonɔ waasaanɔ wuɔ haba-i siɛ da suur u fiisaanɔ-terienɔgu-na? Baaduɔŋ daaba'i sɪ wei? Ba yaa naa yagaraa wuɔ ba siɛ nu Diilonɔ nunɔgu-i.

19 Terienɔgu fanɔgu-na, kumanɔ ciɛ i bɪncuɔmba saa gbɛa suur fiisaanɔ-terienɔgu-na, ku yunɔgu yaa daaku: Ba yagaraa wuɔ ba siɛ haa ba nanɔga Diilonɔ-na ku'i ciɛ.

4

1 Diilonɔ unɔ pɛa nunɔgu manɔ wuɔ i gbɛa suur u fiisaanɔ-terienɔgu-na, u saa bir-ku yogo. Terienɔgu fanɔgu-na, bilaanɔ na fɛrɛ, na hɔlma-na unaa baa ji hel hɔntɔbilonɔ.

2 Na saa da, miɛ inɔ nuɔ *Neldɔdɔlma-i dumaa, i bɪncuɔmba bi nuɔ-ma dumɛi. Ŋga banɔ nuɔ manɔ, ba saa hɛu-ma hɪnɔ, a ce dumaanɔ-na ma saa gbɛa fa wei-ma hɛ-ba.

3 Miɛ manɔ haa i nanɔga Diilonɔ-ɛndaanɔgu-na, i ka suur fiisaanɔ-terienɔ daaku-na. Minɔ gbɛŋ fiisaanɔ-terienɔgu manɔ, Diilonɔ waanɔ kufanɔgu maama yaa u nelma-na wuɔ:

«Ku'i ciɛ mi huɔŋganɔ duu baa-ba mi waasa miɛ:

† 3:15 Gbeliemanɔ-nalɛanɔgu (Psaume) 95.7-8

«*Min tigiin fiisaan-terienḡu maṅ, ba cɛraa ba da suur-kuɔ.*»^{*}

Diilonḡo yaa piye dumaa, a ne da u bālāa u maacemma-i dii miwaanḡo jīnamman-ḡuɔṅ-nu.

⁴ Diilon-*nelma* piye *yitiɛnanḡu maama terienḡu nanḡu-na wuɔ: «*Diilon ḡu bālāa u maacemma-i, wuɔ fiisa niehāi yiinḡu-na.*»[†]

⁵ Ma bi waan bande-i-na wuɔ:

«*Min tigiin fiisaan-terienḡu maṅ ba cɛraa ba da suur-kuɔ.*»[‡]

⁶ Baman nuɔ Neldɔdɔlma-i diɛlūɔ, ba yagaraa Diilonḡo nunḡu-i, a ce ba saa da suur fiisaan-terienḡu-na, a ne da nuɔmba saaya ba suur-kuɔ.

⁷ Ku'i ciɛ Diilonḡo tiraa dii nyunḡo ku yiinḡu-i a hā-ye. Baṅ yagaraa Diilonḡo nunḡu-i, biena bɔi ku ḡuonḡu-na, u juɔ ce *Davidi waṅ ku maama u gbelieman-*nɛini*-na. Mi nunḡu hii nelma famma-i cor ti wuɔ:

«*Da na nu Diilonḡo nelma-i nyunḡo-i-na, baa na cīina-mɛi.*»[§]

⁸ Yosuwɛṅ kāa baa *Isirahel-baamba-i kusuɔṅ-nu, kuɔ fiisaanḡu waa, Diilonḡo naa waa hie tuɔ piye fiisaanḡu nan maama?

⁹ Terienḡu fanḡu-na, Diilon ḡu ciɛ u maacemma-i bāl aa fiisa fiisaanḡu maṅ niehāi yiinḡu-na, ku temma dii ta ku ciɛ u baamba-i.

¹⁰ Uman duɔ da fiisaan daaku-i, u ka fiisa ḡaa Diilon ḡu ciɛ u maacemma ti aa fiisa dumaa.

¹¹ Terienḡu fanḡu-na, yaan i gbāṅ i da fiisaanḡu fanḡu-i. Yaan i vaa i fɛɛ unaa baa ji yagar Diilonḡo

^{*} **4:3** Gbelieman-nalāanḡu (Psaume) 95.11 [†] **4:4** Miwaanḡo jīnamman-sebe (Genèse) 2.2 [‡] **4:5** Gbelieman-nalāanḡu (Psaume) 95.11 [§] **4:7** Gbelieman-nalāanḡu (Psaume) 95.7

nunḡu-i a ji hel hōntɔbiloṅo ṅaa i bīncuɔmbaṅ ciɛ dumaa.

¹² Diiloṅ-nelma-i nelkulemma sī, maa dii baa fōṅḡō. Ma dɔl ma yaṅ nunni hāi jigāṅga-i. Da ṅ nu-ma, ma suur ṅ huṅga-na a fiɛnu ṅ kusūṅ-maama-i baa ṅ āṅṅoḡuɔma-i. Ma hōnu ṅ kusūṅ-maama-i ṅaa baṅ hōnnuṅ bīṅwuṅo dumaa baa jigādɔdɔṅga.

¹³ Diiloṅ uṅ hielaa bīmbīnni maṅ hiere, ku diei saa fuo-yuɔ, u yufelle dii-niɛ hiere, u da-ni hiere. U yaa kaa yuu-ye baa iṅ ciɛ mamaṅ cor hiere.

Yesu yaa Diilojigāntaamba yuntebuɔ-i

¹⁴ *Diilojigāntiɛṅo dii baa-ye. Diilojigāntiɛṅo faṅo yaa Diilojigāntaamba yuntebuɔ-i. U yaa Yesu-i Diiloṅ-Biɛṅo-i. U yaa nyugāaṅ kā Diiloṅo wulaa dii dɔrɔ-i-na. Teriɛṅgu faṅgu-na, uṅ pigāaṅ-ye hūmelle maṅ, yaaṅ i bel-de nammu hāi.

¹⁵ Miɛ *Diilojigāntaamba yuntienṅo-i hujantienṅo, da ku ta ku nuɔl-e, u tuɔ kaal u kāyā-yiɛ. Ba ciɛ wɛima-i hiere da ba guɔl u gbeini-i ṅaa baṅ guɔl miɛ niini-i dumaa, ṅga yinduṅgu u saa ji cāl Diiloṅo-i.

¹⁶ Teriɛṅgu faṅgu-na, baa na kāalā, yaaṅ i piɛ Diiloṅo-i hujarrentienṅo-i. Diɛ piɛ-yo, u ka ce hujarre yiɛ aa firnu u huṅga-i baa-ye aa wɛiṅ da ma da-ye u kāyā-yiɛ.

5

¹ *Diilojigāntaamba yuntienṅo maṅ duɔ hel nel-biliemba hōlma-na, u maacemma yaa a tīɛna tuɔ fa ba maama-i Diiloṅ-hūmelle-na. U yaa buolaṅ Diiloṅo-i aa tuɔ pā niipānni-i u hā-yo āmbabalma maama-na.

² Fuɔ fere-i ku bi nuɔl-o Diilonɔ-hūmelle-na, a ce dumaanɔ-na bamanɔ sa suyaanɔ kuyunɔgu aa ta ba pira, u suɔ ba belma.

³ Aa kuɔ nuɔl-ɔɔ dumaanɔ-na, u saaya u kor Diilonɔ-i baa tammann-kūɔgu a ce, aa bi kor-o hã banamba-i.

⁴ Molo sie gbãa bi sire u fereɔ nuɔ dumaa wuɔ fuɔ Diilɔjigãntaamba yuntienɔ; Diilonɔ'i hãa-ninɔ kufanɔgu munyierammu-i nɔaa unɔ hãa *Aarɔ-i baa-mu dumaa.

⁵ Kuuduɔnɔgu yaa baa *Kirs-a-i, fuɔ fere saa jina u fere munyierammu fammu-na, Diilonɔ'o'i jiena-yuɔ. U gbie-yo wuɔ:

*«Mi Biɛnɔ yaa nuɔnɔ-i,
muɔmɛi huɔn-ni nyunɔgo-i-na.»**

⁶ Terienɔgu nanɔgu-na, u tiraa cira:
*«ɔ cie jigãntienɔ nuɔ a waa ku maacemma-na hanninɔ
jon Melkisedeki temma.»†*

⁷ Yesu naa suɔ wuɔ Diilonɔ gbãa hūu-yo kuliinɔgu-na, a ce dumaanɔ-na, unɔ waa hie-ma-na, u cãarã-yuɔ, gbuu cãrã-yuɔ baa kaasɔnɔgu baa nyinyɔlma. Unɔ hiiriye u fere dumaanɔ-na Diilonɔ yaanɔga-na, Diilonɔ sie u cãrãmma-i‡.

⁸ Unɔ nã naa fie waa Diilonɔ-Biɛnɔ, u hūyãa-ma ce sūlma-i a nu Diilonɔ nunɔgu-i.

⁹ Unɔ cie u maacemma-i ka hi u fuonɔgu-i, ku'i cie bamanɔ nuɔnɔ u nunɔgu-i hiere, u cie ba Konɔkortienɔ a kor-ba gbula.

¹⁰ A ce dumaanɔ-na Diilonɔ cie-yo jigãntaamba yuntienɔ Melkisedeki temma.

* 5:5 Gbeliemann-nalãanɔgu (Psaume) 2.7 † 5:6 Gbeliemann-nalãanɔgu (Psaume) 110.4 ‡ 5:7 Niɛnɔ Like sebe-i-na 22.42-43.

Bɪncuɔŋ-niiwuoni

¹¹ Terieŋ daaku-na, nelma bɔi dii i die waŋ-ma, ŋga na tūnni sa tiraa ni ye fiεfiε, a ce dumaanɔ-na ma wamma dii kpelle.

¹² Na huɔŋgu cuɔ hūmel daade-na. Naa naa saaya na suɔ yiɛŋgu ta na hāalā banamba-i, ŋga namɛi daana yogo ba saaya ba tiraa hāalā-nei Diilonɔ-hūmelle-i ŋaa na suurii-die fɛlemma. Na birii jo nyɔlma-na, a ne da naa naa saaya na ta na wuo bɪncuɔŋ-niiwuoni.

¹³ Umanɔ duɔ tuɔ mɔsūŋ yogo, tonto; u sa suɔ kumanɔ vii baa kumanɔ saa vii.

¹⁴ A ne da niiwuoni yaa bɪncuɔŋ-niini-i. Ni wuoma miɛŋ-ba, a ce dumaanɔ-na ba suɔ kuu-fafaanɔŋgu-i bɔ-ku kuubabalaanɔŋgu-na.

6

¹ Terieŋgu fanɔŋgu-na, i ka cor Kirsa hūmelle dommanɔ-kalaŋo-i a tiε kā ku yuŋ-terieŋ-nu. Kuu dii ŋaa dūŋgu tuole jɛna tɪ, i saaya i haaya-kuɔ. I siε gbāa tiε titirre nelduɔŋ daama-i yinni manɔŋ jɔŋ wuɔ na nanna na cilɔbabalaŋo-i aa na haa na nanɔŋa-i Diilonɔ-na. Mafamma waanɔ cor tɪ baa-na.

² *Batɛmu ba kūŋgu-i baa a haa ŋ nanɔŋa-i nuɔmba yunni-na aa cārā Diilonɔ-i, ku waanɔ tɪ baa-na. Kuomba siremmaŋ-kūŋgu-i baa Diilonɔ uŋ ka gɛr nuɔmba yuŋ-maama-i dumaa, ku bi waanɔ tɪ baa-na.

³ I ka yanɔ mafamma-i dumaa aa Diilonɔ duɔ siε i kā yamma.

⁴ Nuɔmba manɔ daa Diilonɔ gbagbaama-i, bamanɔ nalāa Dɔrwuonɔ papāmungu-i ne, bamanɔ daa *Diilonɔ-Yalle-i,

⁵ bamaŋ daa Diiloŋ-nelma fafaanġu-i, bamaŋ nalāa bāanġu maŋ juoŋ ku fōŋgūo-i ne

⁶ aa tiraa bir biε ba āncolomma-i cor baa-ma, molo cεraa u gbāa tiraa hiel-ba kuo bir dii-ba hūmefafalle-na. Baŋ yaan Diiloŋo-i aa bir suur ba cilobabalaŋo-na, kuu dii ŋaa ba birii gbu Diiloŋ-Bieŋo-i *daanġu-na a hā nuomba ta ba nyε-yo.

⁷ Na saa da, diiloŋ duo tuo dāa fafamma, suonġu maŋ da ku ta ku ce dīmma-i fafamma ku hā ku taamba-i, ŋ da Diiloŋo firiinu u huoŋga-i baa suonġu fanġu-i.

⁸ Ŋga da ku yan aa ta ku pa huoni baa jukēlŋo u kula, ku pigāan wuo sofafaanġu sī, ku siε vaaya Diiloŋo ka waasa-kuo aa dāamu'i ka caa-ku.

⁹ Mi jēnaan namaa, in feŋ i piieye dumandε-i, i suyaa wuo namaanŋo-i na biyaa hūmefafalle yaa-i da na ka kor.

¹⁰ Diiloŋo saa balan. Naŋ ciε maacemma maŋ hā-yo, ma siε gbāa karaanu-yuo. Naŋ kāyāŋ u baamba-i dumaa, ku pigāan wuo u maama dōlnu-nei.

¹¹ I taara na hieroŋo-i na vaa na fεε dumεi fuo ku bālma; ku yaa naŋ hīŋ kumaŋ taalunġu-i, na ka da-ku ku temma-i.

¹² Terienġu fanġu-na, baa na dii yelma na fεεŋ nuo. Diiloŋ uŋ pāa nunġu maŋ, bamaŋ haa ba naŋga yuo aa fē ba hōmmu-i ta ba cie-ku, taa na ce ba temma.

Diiloŋ-nupālle

¹³ Diiloŋ u naŋ pāa nunġu-i baa *Abiramu-i wuo hiela a u niele u fεεŋ nuo wuo u ka ce-ma. Biŋkūŋgu si dii kumaŋ maaraa Diiloŋo-i u duo hiel u niele-i kuo, ku'i ciε wuo hiel u niele-i u fεεŋ nuo

14 aa naa cira: «*Coima saa fa, mi ka silaa ce baa-ni aa hã-ni huɔngu boi.*»*

15 Abiramu wuɔ bi fẽ u huɔnga-i t̄ena. Uɗ f̄ie u huɔnga-i t̄ena tuɔ cie dumaɗo-na, Diilonɗ uɗ p̄aa nunɗu maɗ baa-yo, wuɔ bi ce-ku hã-yo.

16 Molonɗ duɔ waɗ nelma aa tuɔ taara na suɔ wuɔ ninsoɗo, ɗ da u hielaa u niele-i biɗkũngu maɗ maaraa fuɔ fere-i.

17 Diilonɗ uɗ p̄aa nunɗu-i baa bamaɗ, uɗ taaraɗ ba suɔ wuɔ ninsoɗo, keɗe u sie ji bir baa huɔn-ãndaangu, ku'i cie u hiel u niele-i u fereɗ nuɔ a haa nupãlle-na.

18 Nelma hãi maɗ daama-na, Diilonɗo sie gbãa bir baa huɔn-ãndaangu. Uɗ p̄aa nunɗu-i aa hiel u niele-i u fereɗ nuɔ, u sie gbãa ni u saa ce-ma. Teriengu fanɗu-na, miɗe maɗ gbaraɗ ji ciɗ Diilonɗo-na, uɗ'a u ka hã-ye kumaɗ, nel daama dii sireiɗa yiɗe bãmbãale i tie h̄iɗ ku taalunɗu-i.

19 In h̄iɗ kumaɗ taalunɗu-i, ku yaa miɗe kallonɗ-gboruonɗu-i. I bilaaya ku yaa yiera Diilonɗ-h̄umelle-na. Ku yaa cie i suɔ wuɔ i ka ciel kompaɗa-i suur Diilodubilonɗo-na†.

20 Yesu taa yaanɗa yiɗe suur kusuɔɗ-nu'i baa i yunniɗ-maama-i. U yaa cie *Diilojigãntaamba yuntienɗo-i a waa ku maacemma-na h̄onniɗ jon Melkisedeki temma.

7

Melkisedeki s̄inni-i

* **6:14** Miwaanɗo j̄namman-seɓe (Genèse) 22.16-17 † **6:19** Niɗe Matie seɓe-i-na 27.51 baa Ebire ba seɓe-i-na 10.20.

¹ Mɛlkisedeki* waa Salɛmu jãmatigi, aa tiraa waa Dɔrwuonjo jigãntienjo. *Abiramun kãa ka ce berru-i baa jãmatigibaa-ba-i a yar-ba aa bir tuɔ jo, Mɛlkisedeki wuɔ sire ka jãrã-yuɔ a cãrã Diilonjo-i hã-yo.

² Abiramun daa bimbinni man berru-na, wuɔ hã-yo cɪnciel calnumma da-ma-diei niɛ hiere. Mɛlkisedeki yerre yunɔu yaa wuɔ: «jãmatigiviinjo». A naara kufanɔu-i u waa Salɛmu jãmatigi, ku yunɔu yaa wuɔ Yaafɛllen-jãmatigi.

³ Molo sa suɔ u to, molo sa suɔ u nyu, molo sa suɔ u bɪncɔinjo nanjo. U homman-maama saa wan terienɔu, u kuliin-maama saa bi wan terienɔu. A ce dumaanjo-na uu dii nãa nin daa Diilon-Bienjo-i dumaa: U ciɛ *jigãntienjo a waa ku maacemma-na hannin jon.

⁴ Nelbuɔ kelkel! Na saa da Abiramu fuɔ man i bɪncɔinjo, un kaa da niman hiere berru-na, u birii ni cɪnciel calnumma da-ma-diei hã-yo wei?

⁵ A ne da *Levi baamba man jigãntaamba, a saa baa *Moisi *anjɪnamma-i, ba yaa saaya ba ta ba hũu *Isirahɛl-baamba nagãn-niini cɪnciel calnumma da-ma-diei-i, n siɛ suɔ wuɔ bafamba fɛɛ-i Abiramu hãayɛlmba namba'i.

⁶ Mɛlkisedeki saa waa ba horre-na, nãa Abiramu hãa-yo u bimbinni cɪnciel calnumma da-ma-diei-i aa u cãrã Diilonjo-i hã-yo; fuɔ man Diilonjo naa pã nunɔu-i baa-yo.

⁷ A ne da i suyaa wuɔ uman maaraa u'i cãarãn Diilonjo-i hã uman cekũɔ.

* **7:1** Niɛn Miwaanjo jɪnamman-sebe-i-na (Genèse) 14.18-20.

8 Isirahel-baambaŋ pãŋ ba c̄nciel calnumma-i ba hã Levi baamba maŋ, bafamba ku, a ne da Abiramun pãa a hã umaŋ, uu dii u saa ku ŋaa maŋ waan dumaa Diilon-ŋelma-na.

9 Terienŋu fanŋu-na, i gbãa cira Isirahel-baambaŋ pãŋ ba c̄nciel calnumma-i ba hã Levi maŋ, Abiramun pãa u maama-i a hã Melkisedeki-i Levi faŋo saa naa hi hoŋ yogo ŋga u pãa.

10 U pãa niε niε? Tuonŋo-i baa Melkisedeki-i baŋ daa ba-naa huonŋu-na, u waa hūmellen tuo jo, a ce dumaanŋo-na tuonŋon pãa kumaŋ, u nuŋgu dii-kuo.

Kirsa ciε jigantienŋo Melkisedeki temma

11 Diilonŋ un hãa *Isirahel-baamba-i *ãnjɪnamma maŋ, ma yunŋu waa *Levi baamba jigãntesɪnni yaa nuo-i. Kuo ba jigãntesɪnni naa hi ni fuonŋu-i, Diilonŋo naa waa hie yan bafamba-i aa hiel *jigãntienŋo naŋo Melkisedeki temma? Bafamba maŋ *Aarō baamba.

12 A ne da jigãntesɪŋ da ni hor, fuo ãnjɪnamma bi hor.

13 In waŋ umaŋ maama-i, jigãntesɪŋ daani vii u yaa-i, u bɪncuon-niini sɪ. U bɪncuonŋo naŋo saa sire cãa jigãnga-i dede.

14 I suyaa-ma hiere wuo Itienŋo tobaa-ba haayienŋo yaa *Yuda-i, *Moisi saa waŋ ba jigãntesɪnniŋ-maama dede.

15 Ku migãaŋ tiraa kaala dei, jigãntie daa Melkisedeki temma, uuduonŋo sɪ baa Levi baamba-i.

16 U saa ce jigãntienŋo a biε u bɪncuonŋo-maama ŋaa maŋ ceŋ dumaa ãnjɪnamma-na, ŋga un yen u siε gbãa ku, ku yaa ciε-yo jigãntienŋo-i.

17 Diilonḡ-nelma gbaraa-ma wuḡ:
 «ḡ ciε jigāntieḡ nuḡ a waa ku maacemma-na hḡnniḡ
 joḡ Melkisedεki temma.»†

18 Terieḡḡu faḡḡu-na, Diilonḡo gbuyaanu nelma
 namma ānjīnamma-na wuḡ yuḡḡu si dii-mεi; ma
 siε gbāa kāyā neliεḡo.

19 Na saa da, ānjīnamma saa gbāa migāaḡ wεima
 ma hi ma fuḡḡu-i Diilonḡo yufelle-na. Nga fiεfiε-i-
 na, Diilonḡo diyaa-ye hūmelle maḡ faa yaḡ. I haa i
 naḡḡa-i di yaa nuḡ-i aa tīεna. Di yaa ciε i gbāa piε
 Diilonḡo-i.

20 A naara kufaḡḡu-i, Diilonḡo pāa nuḡḡu aa ce
 Yesu-i jigāntieḡo. Ma temma saa ce banamba
 jigāntesīnni damma-na.

21 Nga ma ciε Yesu niini damma-na. Diilonḡ-nelma
 gbaraa-ma wuḡ:
 «Itieḡo hielaa u niele u fεrεḡ nuḡ aa u sa ji bir u nuḡḡu-i
 dede.

*U ciεra wuḡ: «ḡ ciε jigāntieḡ nuḡ a waa ku
 maacemma-na hḡnniḡ joḡ.»»*

22 Terieḡḡu faḡḡu-na, Diilonḡ uḡ bilaa *tobisīfεlenni
 maḡ baa nelbiliεmba-i, Yesu yaa yiεraaya baa ni
 maama-i.

23 A naara kufaḡḡu-i Levi bisālm̄ba huraa ba-naa
 bḡi cor jigāntesīnni-na; umaḡ duḡ nyugūḡ duḡ saa
 ji waa, unaa hor-o. Ku ciε dumεi ba ciinu.

24 Nga Yesu fuḡ dii gbula aa molo sa ji hor-o u
 jigāntesīnni-na

25 ku'i bi tiraa ce bamaḡ piyaanḡ Diilonḡo-i fuḡ
 barguḡo-i-na, u gbāa tuḡ kor-ba fafamma. Uḡ yeḡ
 u siε gbāa ku, u cārā Diilonḡo-i u hā-ba.

† 7:17 Gbeliεmaḡ-nalāaḡḡu (Psaume) 110.4

26 Terienḡu fanḡu-na, Yesu yaa *Diilojigāntaamba yuntienḡo maḡ gbɛ baa-ye. U huonḡa kuonḡ, u saa cāl, u saa ce āmbabalma. Diilonḡo biyaa-yo ka jina u caaḡ-nu a maa-yo āmbabalmanciraamba-na.

27 Uu si dii ḡaa *Diilojigāntaamba yuntaamba namba-i: Bafamba kor Diilonḡo-i yinni maḡ jon baa tāmmanḡ-niini bafamba ferḡn āmbabalma maama-na aa tiraa sire kor-o ba nellenḡ-baamba bi maama-na. A ne da fuo pāa fuo ferḡn kerre yaa-i a kor Diilonḡo-i i diei yonḡ gbula.

28 Anjinammaḡ ciɛ bamaḡ Diilojigāntaamba yuntaamba-i, ku nuol-ba Diilonḡ-hūmelle-na. Nḡa Diilonḡ unḡ hiela a u niele-i u ferḡn nuo aa ce umaḡ Diilojigāntaamba yuntienḡo-i ānjinamma huonḡu-na, fuo ferḡn Biḡḡo yaa-i. U jigāntesinni hii ni fuonḡu-i aa mumbālm u sɛ-niɛ.

8

Tobisiflenninḡ-maama

1 In waḡ mamaḡ, mamaḡ yunḡu mei, ma yaa daama: In waanḡ *Diilojigāntaamba yuntienḡo maḡ maama-i baa-na, u yaa dii baa-ye. Uu dii tiena Diilonḡo-i Weimantienḡo caaḡ-nu dii doro-i-na

2 tuo ce u maacemma-i Diilonḡ-dūḡ-kerrena. Dūḡu fanḡu-i, Itie fuo fere yaa maa-ku; nelbiliemba sɛ.

3 Diilojigāntaamba yuntienḡo maacemma yaa a tuo buol Diilonḡo-i aa tuo pā niipānni-i u hā-yo. Terienḡu fanḡu-na, fuo miɛ wuonḡo bi da kuanḡu a hā Diilonḡo-i ke.

4 Kuo uu naa waa hiema-na, uu naa saa gbāa ce halle *jigāntienḡo. Hama-i nuo-i? Jigāntaamba

dii ti ta ba pã niipãnni-i ba hã Diilonjo-i a saa baa *anjĩnamma-i.

⁵ Bamañ dii hĩema-na bande-i-na, bañ ceñ ba maacemma-i dũngu mañ nuo-i, ku kerre yaa doro-i-na. Diilonjo pigãañ *Moisi-i kufangu cemma yaa-i. U gbuoya-yuo wuo: «*Ne, ce-ku fafamma ñaa miñ pigãañ-ni ku cemma-i dumaa tãnungu-na.*»*

⁶ Nga fiefie-i-na, Diilonjo uñ pãa nufeliengu mañ *tobisifeleni-na, ku boyaa dielã-kũngu-na. Yesu yaa dii i hõlma-na baa Diilonjo-i tobisinni fanni cemma-na. Teriengu fangu-na, Diilonjo hãa mie jigãntienjo-i maacemma mañ maaraa hĩemañ-jigãntaamba maama-i titirre.

⁷ Kuo tobisidielãnni naa fa, Diilonjo naa waa hie tuo bel ninanni?

⁸ Nga i daa Itienjo taa u cãl u baamba-i uñ piiye teriengu mañ nuo-i wuo:

*«Yiingu dii baa yiingu mi ka bel tobisifeleni baa *Isirahel-baamba-i a naara *Yuda-baamba-i.*

⁹ *Ni sie waa niiduoni baa mi nañ bilaa ba tobaa-ba nammu-i hiel-ba Esipi-i-na aa naa bel nimañ baa-ba.*

Ba biẽnaana tobisinni fanni-i ku'i cie mei bi ne-ba aa yañ-ba.

¹⁰ *Miñ ka bel tobisinni mañ baa Isirahel-baamba-i biena mañ juoñ,*

mi ka dii mi anjĩnamma-i ba kusunni-na, mi ka nyegẽñ-ma ba hãmmu-na.

Mi ka waa ba Diilonjo muo aa ba waa mi baamba.

¹¹ *Yungu si dii unaa duo ji cira u pigãañ unajo baa mi stinni-i.*

* **8:5** Helmañ-sebe (Exode) 25.40

*Ba ka suɔ-mi hiere ka saa;
a don bisalmba-na ka hel baa bincwamba-i hiere ba
ka suɔ-mi.*

*12 Baŋ cālāa-mi baa maman,
mi ka yaŋ ma tī, mi ka hiel ba āmbabalma-i mi
huŋga-na.»†*

*13 Diilon ŋ bīe tobiŋ daani-i niifelenni, kuu dii
ŋaa u cie dielā-niini-i niicɔlɔnni. A ne da biŋkūngu
man vāa, ku kā gbuoma-na.*

9

Jigāntie buɔra jigāntien-na

1 Dielā-^{}tobisinni waa baa ni buolman-^hūmienja
baa ni buolman-terien^gu hīema-na bande-i-na.*

*2 Baa naa ce kompadūngu aa karnu ku huŋga-i
sɔmma hāi. Niŋ suur gbuya kuman, ba taa ba bī-
ku Diilon-dūngu. Fitimbaa-ba waa kusuŋ-nu'i baa
Diilon-buruŋ waa taabale man nuɔ-i hiere.*

3 Hāaliŋ-kūngu-i, ba taa ba bī-ku Diilodubilonjo.

*4 Wusūnan-igānga nanja waa terien^gu-na, ka
waa sēne-kaanga, a naara ^{*}tobisinnin-kporuo-i;
baa naa tīŋ-yo baa sēne. Kporuo huŋga-na, sēne-
birenja nanja waa baa ^{*}mani ka huŋga-na. ^{*}Aarō
gboruŋgu man naa puu pūlma-i^{*} kuu naa bi waa
a naara tobiŋnin-nelman nyegāan tāmpienja man
nuɔ-i.*

*5 Ba taa ba kūnna tamma-i kporuo daayo suuluo
yaa nuɔ-i ba kor Diilonjo-i āmbabalma maama-
na. Baa naa kul Seribēbaa-ba† namba jina su-
uluo dɔrɔ-i-na ba ta ba pigāan wuɔ Diilonjo dii.*

† **8:12** Seremi (Jérémié) 31.31-34 * **9:4** Niēŋ Kāmmaŋ-sebe-i-na
(Nombres) 17.16-25. † **9:5** **Seribēbaa-ba:** Ba bī
^{*}dɔrpɔpuɔrbiemba namba'i dumaŋo-na.

Seribēbaa daaba naa paarnu ba bũncemmu-i kporuo yudɔrɔ-i-na a cĩnnu-yuɔ. Mii si dii da mi biε bĩmbĩn daani-i ni yunnin da mi waŋ ni maama; ma wammaŋ-huɔŋgu sɪ fiεfiε-i.

⁶ Kompadũŋgu waa waan daama temma yaa-i aa *Diiløjigãntaamba ta ba suur dudielãŋgu-na yinni maŋ jon ba ce ba maacemma-i.

⁷ Hãalin-kũŋgu-na, ba yuntienɔ yaa taa u suur u diei yon. Aa u taa u suur i diei belle-na. Fuɔ fεrε-i, baa nuɔmba-i, baŋ cãlãa Diilonɔ-i baa mamaŋ hiere, duɔ u suur, u suur baa bĩŋwuon-tãmma, ka kor-o.

⁸ Terienɔ fãŋgu-na, *Diilon-Yalle pigãan-ye wuɔ mamaŋ taa ma ce kompadudielãŋgu-na, maŋ taa ma ce huɔŋgu-na, Diilodubilonɔ dumelle saa naa hi puure yogo.

⁹ Kompadũŋ daaku pigãan-ye nelma nyunɔ ku bãanɔgu-na. Ku pigãan-ye wuɔ baŋ pãŋ niipãnni maŋ ba hã Diilonɔ-i a naara niikonni-i hiere a saanu baa mamaŋ nyεgãan, ni sie gbãa fε ni pãtaamba hɔmmu-i gbarnu.

¹⁰ Mamaŋ nyεgãan, ma pigãan niwuonin-kũŋgu yon baa niinyɔnnin-kũŋgu a naara nelien nuɔ nin saaya ŋ migãan ŋ kũɔma-i duma Diilonɔ yufelle-na. Nifanni-i daani-i hiere nelbilien-ãncemma. Ba taa ba ce-ma ba cie Diilonɔ duɔ bibirre-mεi.

¹¹ Fiεfiε-i-na, *Kirsã juɔ ji ce *Diiløjigãntaamba yuntienɔ, i die da bisin ku fafaanɔgu-i. Un ceŋ u jigãntesinni-i kompadũŋgu maŋ nuɔ-i, ku maaraa hĩemaŋ-kũŋgu-i aa tiraa fa yaŋ-ku. Kompadũŋgu fãŋgu-i nelbiliemba saa ce-ku, ku yunɔgu yaa wuɔ hĩemaŋ-kũŋgu sɪ.

12 Kirsaa suurii-kuo i diei yoŋ. U saa suur ka buol baa kaagbuoŋ-tamma, u saa bi suur ka buol baa balyuŋ-tamma. Nga u suurii ka buol baa fuo fereŋ tamma a kor-e gbula.

13 Bamaŋ guolaaya ba fere, ba migaaŋ-ba baa kaagbuoŋ-tamma, sisɔ balaŋ-tamma, da ma'i bi si naaŋɔŋ-cuoŋgu.

14 Bimbaŋ-tamma da ma gbãa migaaŋ nelieŋo-i migaaŋ daama temma-i, mie in cie guoyuɔ maŋ, Yesu fuo maŋ saa ce kuubabalaŋgu da, aa pã u fere hã Diiloŋo-i Diiloŋ-Yalle barguo-i-na, fuo tamma ka hur i balaŋgu-i ka hi hie a migaaŋ i hɔmmu-i i tie cãa Diiloŋo-i Cicɛlmantieŋo-i?

15 Ku cie dumɛi u jo ji waa i hɔlma-na baa Diiloŋo-i tobisifelenni-na. Cãlmuɔ maŋ cie tobisicɔlɔnni-na, Yesu kuu a kor nuɔmba-i cãlmuɔ faŋo-na. A ce dumaŋo-na, Diiloŋ uŋ biɛ bamaŋ duɔ ji hã-ba u ciilunŋu maŋ sa tieŋ dede, ba ka gbãa da-ku ŋaa uŋ pãa nuŋgu-i baa-ba dumaa.

16 Da ŋ nyegɛŋ sebe a pigaaŋ ŋ ciilunŋu calnumma-i, da ŋ saa ku, ku sie gbãa cal.

17 Da ŋ waa cicɛlma yogo, sebe huɔya-maama sie gbãa ce. Da ŋ ku, ku yaa ma suɔ gbãa ce.

18 Kuuduŋgu yaa-i baa Diiloŋ-tobisinni-i. Halle diɛlã-niini bilaa baa tammaŋ-kunŋu.

19 Kuŋ cie dumaa ku yaa daaku: Diiloŋ uŋ'a ba ta ba wuɔ hũmienja maŋ, *Moisi kalaŋ-ya baa-ba hiere igɛna ŋaa aŋ nyegaaŋ dumaa *ãnjĩnamma-na. Uŋ cie mafamma-i, baa naa ko nambiemba namba baa kaagbolaamba namba, wuɔ biɛ ba tamma-i a guɔl baa hũmma, aa ce kumitedãama a vaa *isopefiɛlu a dii misĩrrã ãnjĩnammaŋ-sebe-i-na aa bi dii misĩrrã nuɔmba-na hiere

20 aa cira: «Diilonɔŋ uŋ bilaa tobisɩnni-i baa-na baa tãmmaŋ-niini maŋ, ni tãmma yaa-i.»‡

21 Aa naa bi misirra kompadũngu-na baa ku bimbinni-na hiere.

22 A saa baa añjinamma-i, ba migaaŋ bimbinni bɔi baa tãmma-i. Aa ãmbabalma siɛ gbãa pir ni tãmmaŋ-kũngu saa ko.

23 Hiemaŋ-bimbinni migaaŋ migaaŋ daama temma yaa-i baa bimbaaŋ-tãmma, nga dɔr-niini yaa kirɛiŋa-i, nifanni migaaŋ baa tãmma maŋ bɔyaa bimbaaŋ-tãmma-na.

24 Bige-i ciɛ mi waŋ-ma dumaanɔ-na? Ku yungu yaa daaku, nelbiliemaŋ maa Diilonɔŋ-dũngu maŋ, Kirsa saa suur kufaŋgu-na, u suurii Diilonɔŋ-dũŋkerre yaa nuɔ-i dɔrɔ-i-na, ka waa u caaŋ-nu tuɔ waŋ i yuŋ-maama-i baa-yo.

25 Aa tobisɩɔlonni-na, belle belle, Diilojigãntaamba yuntienɔ suur Diilodubilonɔ-na baa biŋwuon-tãmma ka kor Diilonɔ-i. Nga Kirsa suurii a ka pã fuɔ fɛɛŋ kerre yaa-i i diei yon a hã Diilonɔ-i.

26 Die i ne miwaanɔŋ duɔŋ dii huɔngu-na ji hi baa nyungo, kuɔ uu naa u pã u fɛɛ ku yu niele, uu naa mulien bɔi dɛ! Nga u juɔ i diei yon gbula miwaanɔ tãmmaŋ-huɔŋ daaku-na, a ji ce u fɛɛ tãmmaŋ-kũngu duɔ gbuonu ãmbabalma-i.

27 Nelien nuɔ ŋ ku i diei yon a kã Diilonɔ ka yuuni.

28 Kuuduɔngu yaa baa Kirsa-i, u ciɛ u fɛɛ tãmmaŋ-kũngu a hã Diilonɔ-i i diei yon a pir nuɔmba ãmbabalma-i. U ka bir jo. Duɔ jo

‡ 9:20 Helmaŋ-sebɛ (Exode) 24.3-8

gboluoŋgu faŋgu-na, u sa ji pir āmbabalma, u ji kor bamaŋ ciyaan u duo ji kor-ba.

10

¹*Anjinamma cie ta ma pigāan biŋ ku fafaan̄gu yalle yaa yon̄; ŋga ma'i sī fafaan̄gu faŋgu fεε-i. A ce dumaan̄o-na, bamaŋ kuraan̄ Diilon̄o-i baa tāmman̄-niini-i bien̄an̄ jon̄, tāmman̄-niini fanni cεraa ni gbāa migāan̄-ba ba hi ba fuoŋgu-i Diilon̄o yufelle-na.

²Kuo nii na'a ni ka gbāa, nii naa pir ba cālmuo-i be i diei gbula aa ba sie tiraa nunu-yuo. A ce dumaan̄o-na dii yiinaa baa naa hiel ba nan̄ga buolma-na.

³Na saa da, belle belle, buol̄ daama ce nuamba āmbabalma maama ta ma t̄enu-bei.

⁴Hama-i nuo-i? Bal̄-tāmma-i baa kaagbolaan̄-tāmma sie gbāa pir nelien̄o āmbabalma-i halan̄-ma u yun̄gu-na.

⁵Ku'i cie Kirsan̄ taa u jo h̄ema-na, u gbē Diilon̄o-i wuo:

*«ŋ ciera ŋ sa taara tāmman̄-kūŋgu baa biŋkūpāŋgu.
Ŋga ŋ h̄aa-mi kūma mi da mi bir-ma h̄a-ni.*

⁶*Baŋ kon̄ tāmman̄-niini man̄ aa kukul-ni, ni maama sa d̄lnu-niε,
āmbabalman̄-tāmman̄-kūŋgu-i maaduoma.*

⁷*Ku'i cie mi cira:*

Diilo, muomei daami!

Mi juo da mi ji ce niŋ taaran̄ kuman̄,

*ŋaa man̄ nyεgāan̄ dumaa mi kūŋgu-na Diilon̄-nelma-na.»**

⁸Uŋ puurii u nuŋgu-i, neld̄ielamma man̄ juo, ma yaa daama: «ŋ ciera ŋ sa taara tāmman̄-kūŋgu baa

* **10:7** Gbelieman̄-nalāan̄gu (Psaume) 40.7-9

bɪŋkūpāŋgu, ŋ sa taara baŋ koŋ tāmman-ŋiini maŋ aa kukul-ni, ŋ sa bi taara āmbabalman-ŋiini-i, kɛɛ ni sa dɔlnu-niɛ.» A ne da ānjɪnamma yaa juɔ baa niipāŋ daani-i hiere.

⁹ Aa tiraa cira: «*Muɔmɛi daami, mi juɔ da mi ji ce niŋ taaran kuman.*»

Ku pigāaŋ wuɔ u huraa āncencɔlɔmma-i baa maafɛɛmma.

¹⁰ Diilonŋ uŋ taa u taara kuman, Yesu-Kirsa ciɛ ku yaa-i. U pāa u fɛɛɛ i diei yonŋ gbula tāmman-kūŋ temma, a pir i āmbabalma-i.

¹¹ Yinni maŋ jonŋ Diilojigāntaamba kā ba ce ba maacemma-i. Ba hinu ba kor Diilonŋo-i korduɔŋ daama yaa-i baa tāmman-ŋiini, a ne da tāmman-ŋiini cɛraa ni gbāa pir nɛliɛŋ āmbabalma.

¹² Nga *Kirsa pāa u fɛɛɛ i diei yonŋ a pir nuɔmba āmbabalma-i aa kā ka tɛna Diilonŋo caaŋ-nu gbula

¹³ tuɔ cie Diilonŋo duɔ mal u bigāarāamba-i hā u ce u bāaŋgu-i bɛi.

¹⁴ A ce dumaanŋo-na, uŋ pirii bamanŋ āmbabalma-i, u pāa u fɛɛɛ-i diei yonŋ a migāaŋ-ba ba hi ba fuonŋgu-i gbula.

¹⁵ *Diilonŋ-Yalle bi waanŋ ma yaa-i wuɔ:

¹⁶ «Itienŋo ciera:

*«Miŋ ka bel *tobisɪnni maŋ baa-ba bienŋa maŋ juɔŋ, mi ka dii mi ānjɪnamma-i ba hɔmmu-na, mi ka nyɛgɛŋ-ma ba kusɪnni-na.»»*

¹⁷ Aa tiraa cira:

«Mi ka hiel ba āmbabalma-i mi huɔŋga-na baa ba cɔlmuɔ-i hiere.»†

† **10:17** Seremi (Jérémie) 31.33-34

18 Da kuɔ Diilonjo hielaa i āmbabalma-i u huɔŋga-na, yuŋ haku-i dii ŋ ka tiraa pã kuupãŋgu da ŋ hurma?

Yaan i piɛ Diilonjo-i baa huɔŋga diei

19 Terienɔgu faŋgu-na, tobiŋ namaa, Yesu tãmma cie i suɔ wuɔ i ka gbãa tie suur Diilodubilonjo-na.

20 U pãa u fɛɛ tãmmaŋ-kũŋ temma, a taalnu kompaŋga maŋ waa Diilodubilonjo dumelle yaanɔga-na a puure hũmefelende hã-ye. Hũmelle fande yaa cicɛlmaŋ-hũmelle-i.

21 A ce dumaanjo-na, *Diilojigãntaamba yuntienjo maŋ dii baa-ye Diilon-dũŋgu yuŋgu-na, u temma si dii.

22 Terienɔgu faŋgu-na, i āmbabalma ānjɔguɔmaŋ hilaa i hɔmmu-na aa i cɛ koŋ, yaan i piɛ Diilonjo-i baa huɔŋga diei aa i gbu i haa i nanɔga yuɔ ku haama.

23 U sa pã nuŋgu aa ji bir baa huon-āndaanɔgu, a ce dumaanjo-na, in faran i ne kumaŋ aa tie wan ku maama, yaan i nyaar-kuɔ kpelle.

24 Yaan i tie kãyã i-naa i dii sireiŋa i-naa nuɔ nelnyulmu cemma-na baa ānfafamma bi cemma-na.

25 Baa na yan i tie bir i tigiimambaa-ba-na ŋaa banambaŋ miɛŋ-kuɔ dumaa. Aa ji tiraa da nanɔ daa Itienjo jomma piɛ ma jo de-i-na, yaan aa i tie dii sireiŋa i-naa nuɔ.

26 Na saa da, in suyaa ninsonjo-i, die suuye i yufienja-i aa cor tie ce kuubabalaanɔgu-i, tãmmaŋ-kũŋgu nanɔgu si dii kumaŋ gbãa pir i āmbabalma-i.

27 Die suuye i yufienja-i, kumaŋ tiyãa ku yaa daaku: I tɛna baa hotiele-i i tie cie

gɛŋgeryiŋgu-i baa dɛŋgbɔguɔŋgu maŋ ka wuo Diiloŋo bigaarãamba-i.

28 Umanɔ duɔ cãl *Moisi *ãnjĩnamma-i, aa nuɔmba hãi sisɔ ba siɛi da-yo aa waŋ-ma, hujarre si dii-kuɔ; ba ko kutienɔ-i.

29 Terienɔgu faŋgu-na, umanɔ duɔ saa dii Diiloŋ-Bienɔ nunɔgu-i, umanɔ duɔ saa kãŋ *tobisinnin-tãmma maŋ pirii u ãmbabalma-i, umanɔ duɔ tuɔ biɛna *Diiloŋ-Yalle yerre-i, ŋ siɛ suɔ wuɔ di yaa pigãaŋ-yen Diiloŋo hujarre-i, fuɔ kũŋgu ka waa niɛ? Ku siɛ balanɔ yaŋ umanɔ cãlãã ãnjĩnamma-i wei?

30 Umanɔ ciera:

«Muɔmei ka suu sɔlaaŋgu-i;

muɔmei ka pã nelienɔ nelienɔ baa uŋ ciɛ kumaŋ.»

Ma sɪ i suɔ kutienɔ-i kɛ? U yaa Diiloŋo-i. U tiraa cira wuɔ:

«Itienɔ ka ce u baamba ãndaanɔgu-i.»‡

31 Diiloŋo-i Cicɛlmantienɔ-i, u nel da ma bel-ni, hotiele dii-kuɔ dɛ!

32 Yaanɔ aa na ne kumaŋ curaa: Nanɔ hilaa kukulma-na, ku domma-na mulienɔ hama-i saa haa-nei? Nɔga ma saa gbãã jĩnya-nei.

33 Na hɔlma-na, ba taa ba tuora banamba aa ce-ba kpãncɔlgũɔ nuɔmba-na. Bamaŋ naa tɛɛ, ba saa nanna banɔ cenɔ bamaŋ kpãncɔlgũɔ-i; ba taa ba kãyã-bei.

34 Na siyaa mulienɔ baa kasobiemba-i aa na bi siyaa ba hũu na nagãŋ-niini-i ni maama saa jaŋ-na, aa suɔ kerre wuɔ bimbifafanni nanni dii baa-na a yaŋ banɔ hũyãã nimaŋ aa ni sa ji kã terienɔgu.

‡ 10:30 Anjĩnamma tiyemmanɔ-sebɛ (Deutéronome) 32.35-36

³⁵ Terienḡu fanḡu-na, naḡ daa holle maḡ dii ku domma-na, baa na yaḡ di korra-nei, ku yaa Diilonḡo ka pã-na bɔi.

³⁶ Vaan na fεε na ta na ce Diilonḡ unḡ taaran kumaḡ a gbãa da na da unḡ pãa nuḡgu maḡ.

³⁷ Na saa da, ma nyεgãan Diilonḡ-nelma-na wuɔ:
*«Ku saa maa, ku t̄yãa celle
 aa umaḡ saaya u jo, u jo.
 U siε vaaya.*

³⁸ *Umaḡ vii mi h̄umelle-na, unḡ haa u nanḡa-i miε, u
 ka kor;
 ḡga duɔ nanna h̄umelle-i, ku siε dɔlnu-miε baa-yo.»*§

³⁹ Bamaḡ naana h̄umelle-i aa ta ba kã da ba ka balla, miε ii si dii baa-ba. ḡga bamaḡ h̄uyãa-ma da ba ka kor, ii dii baa ba yaa-i.

11

Nagãhaalen-maama

¹ A haa ḡ nanḡa-i Diilonḡo-na ku yunḡu yaa wuɔ ninḡ h̄inḡ kumaḡ taalunḡu-i, ḡ suyaa wuɔ ḡ ka da-ku, ku bi pigãan wuɔ ninḡ'a ḡ sa da kumaḡ baa ḡ yufelle, ḡ suyaa wuɔ kuu dii.

² Yiinataamba naa haa ba nanḡa Diilonḡo-na ku'i ciε Diilonḡo gbeliεḡ-ba.

³ I haa i nanḡa Diilonḡo-na ku'i ciε i suɔ wuɔ Diilonḡo hielaa miwaanḡo-i baa u nuḡ-ãndaanḡu yonḡ, a ce dumaanḡo-na inḡ danḡ nimaḡ hiere baa i yufienḡa-i ni hilaa inḡ'a i sa da kumaḡ baa i yufienḡa yaa nuɔ-i.

⁴ Abel naa haa u nanḡa Diilonḡo-na ku'i ciε u pã b̄inḡkũfafaanḡu hã Diilonḡo-i a yaḡ Kayine-i*. Unḡ ḡa

§ 10:38 Abakuke (Habaquq) 2.3,4
 j̄namman-sebe-i-na (Genèse) 4.3-10.

* 11:4 Niεḡ Miwaanḡo

naa haa u nanɓa Diilonɓo-na, ku'i ciɛ Diilonɓo gbɛliɛn-yo wuɔ u vii aa cira u niipãnni dɔlaanu-yuɔ. Abɛlɛn haa u nanɓa-i Diilonɓo-na, uŋ fiɛ ku, u nelma dii-yɛ hũmefafalle-na yogo.

⁵ Enɔki naa haa u nanɓa Diilonɓo-na ku'i ciɛ Diilonɓo biɛ-yo ka jina u caaŋ-nu u saa yaŋ u ku†. Ba juɔ'a ba ne naa-yo; molonɓ yufelle saa ji tiraa haa-yuɔ. Aa u suɔ duɔ ta, Diilonɓo naa waŋ-ma wuɔ u kũngu dɔlaanu-yuɔ.

⁶ Da ɲ saa haa ɲ nanɓa-i Diilonɓo-na, ku siɛ gbãa dɔlnu-yuɔ baa-ni. Umanɓ piyaanɓ Diilonɓo-i, u saaya u hũu-ma wuɔ Diilonɓo dii, aa u pã bamanɓ taaraayanɓ-yuɔ.

⁷ *Nowe naa haa u nanɓa Diilonɓo-na ku'i ciɛ Diilonɓ uŋ gbuɔya-yuɔ baa mamanɓ, u hũu-ma a ne da ma saa naa hi ce yogo. U nuɔ Diilonɓo nunɓu-i aa ce begubuɔ-i a suur baa u dumɛllenɓ-baamba-i hiere hũmma saa da wuo-ba. Uŋ ciɛ mafamma-i u pigãanɓ wuɔ mamanɓ daa banamba-i ba'i taaraayama-i. Aa uŋ haa u nanɓa Diilonɓo-na ku'i ciɛ u ce nelviinɓo Diilonɓo wulaa.‡

⁸ *Abiramu naa haa u nanɓa Diilonɓo-na ku'i ciɛ u nu u nunɓu-i aa hũu-ma hel ba nelle-na ta tuɔ kã Diilonɓ uŋ pãa nunɓu-i baa-yo wuɔ u ka hã-yo nelle maŋ; a ne da u saa tuɔ suɔ di saanɓu.

⁹ Uu naa haa u nanɓa Diilonɓo-na ku'i ciɛ uŋ pãa nunɓu-i wuɔ u ka hã-yo nelle maŋ u kã ka tɛna-die ɲaa nerienɓo tuɔ cɔ kompadũnɓ-nu. *Isaki-i baa *Yakɔbu-i, ba bi waa kompadũnni yaa nuɔ-i aa nuduɔŋgu yaa bi pãa baa bafamba-i.

† 11:5 Niɛn Miwaanɓo jɲnammanɓ-sebe-i-na (Genèse) 5.21-24.

‡ 11:7 Niɛn Miwaanɓo jɲnammanɓ-sebe-i-na (Genèse) 6-9.

¹⁰ Diilonɔ ŋ ŋ fuu nelle maɔ aa ma-de u fere, dūnni yieraaya dei, Abiramu yufelle waa di yaa nuɔ-i.

¹¹ Sara waa cɛnyeiɔ, nga uu naa bi haa u nanga Diilonɔ-na ku'i ciɛ u gbāa duɔ da bilonɔ; η siɛ suɔ wuɔ uu naa cor bilodalle-i gbuu maa. Uu naa suɔ wuɔ uman pāa nunɔgu-i baa-yo wuɔ u ka da bilonɔ u siɛ gbāa tāal-o, ku'i ciɛ ma bi dɔl-o.

¹² Ku ciɛ dumɛi bibienɔ diei hon a dii hɛma yu a ne da uu naa tuɔ yii baa u yunɔgu. U huonɔgu ciinu ηaa nin daa mɔɛɲa-i dumaa dɔrɔ-i-na; molo siɛ gbāa kɔn-ku. §

¹³ Bamanɔ bafamba-i daaba-i hiere, ba haa ba nanga Diilonɔ-na ji ku. Diilonɔ ŋ pāa nunɔgu maɔ, ba saa hi-ku; nga ba faara da-ku yaa-i a ce ba hɔmmu gbuu fɛ baa-ku. Bafamba fere waan-ma wuɔ bafamba-i hūncortaamba, bafamba muntienammu si hɛma-i.

¹⁴ Bamanɔ piienɔ dumaanɔ-na, ku pigaan wuɔ ba taara ba nelle.

¹⁵ Baɔ hilaa dimanɔ nuɔ-i, kuɔ di kūɔma naa bel-ba, baa naa gbāa bir kã-diɛ.

¹⁶ Nga ba taa ba taara dimanɔ faa yan difande-i. Ba taa ba taara dɔrnelle. Ku'i ciɛ Diilonɔ siɛ ba ta ba bi-yo ba Diilonɔ. Na saa da, u migaan terienɔgu hã-ba u nelle-na.

¹⁷ Abiramu naa haa u nanga Diilonɔ-na ku'i ciɛ Diilonɔ ŋ fiɛ ce-yo ne wuɔ u pã Isaki-i hã-yo, u saa yagar. U siyaa duɔ pã u beduɔla-i hã Diilonɔ-i.

¹⁸ A ne da Diilonɔ naa pã nunɔgu baa-yo wuɔ: «Isaki yaa ka hã-ni huonɔgu.»*

§ **11:12** Niɛɲ Miwaanɔ jɔnamman-sebe-i-na (Genèse) 22.17.

* **11:18** Miwaanɔ jɔnamman-sebe (Genèse) 21.12

19 Abiramu naa suɔ wuɔ Isaki duɔ fie ku, Diilonɔ ka gb̃aa sire-yuɔ, ku'i cie Diilonɔ bir u biɛnɔ-i h̃a-yo. Nel daama cie āntigāama.

20 Isaki naa bi haa u nanga Diilonɔ-na ku'i cie u cārā-yuɔ h̃a Yakɔbu-i baa Esawu-i ba bisinuo maama-na.†

21 Yakɔbu naa haa u nanga Diilonɔ-na ku'i cie un juɔ tuɔ yii duɔ ku u cārā-yuɔ h̃a Yosefu bɛpuɔmba-i ba yunnin̄ aa yiiye u b̃uɔle-i a d̃uuna jaal Diilonɔ-i.‡

22 Yosefu naa haa u nanga Diilonɔ-na ku'i cie un juɔ piɛ kuliin̄gu huɔn̄gu man̄ nuɔ-i, u wan̄-ma wuɔ *Isirahel-baamba ka hel Esipi-i-na aa pigāan̄ ban̄ saaya ba ce kuman̄ baa u kogonni-i.§

23 *Moisi b̄incuɔmba naa haa ba nanga Diilonɔ-na ku'i cie ban̄ huɔn̄-yo ba fuo-yo u ce caamba siɛi. Baa naa da u faa cor a ce ba saa k̄an̄ j̄amatigi āndaan̄gu-i.*

24 Moisi naa haa u nanga Diilonɔ-na ku'i cie u yaan̄gan̄ juɔ c̄a u yagar wuɔ ba baa b̄i-yo j̄amatigi h̃aayɛln̄o.

25 U nie fiisaan̄gu-i aa yan̄-ku; wuɔ fiisaan̄gu man̄ ban̄ ceɲ-kuɲ āmbabalma h̄alma-na ku sa cɔ; aa h̄irā u k̄uɔma-i ka mul̄iɛn̄ baa Diilonɔ-baamba-i.

26 Uu naa ne da da n̄ h̄irā tuos̄inni-i *Kon̄kortien̄o man̄ ka jo u temma-i, kuu dii baa yun̄gu a yan̄

† **11:20** Nien̄ Miwaan̄o j̄namman̄-sebe-i-na (Genèse) 27.28-29,39-40. ‡ **11:21** Nien̄ Miwaan̄o j̄namman̄-sebe-i-na

(Genèse) 48.1-20; 47.31. § **11:22** Nien̄ Miwaan̄o j̄namman̄-sebe-i-na (Genèse) 50.24-25 baa Helman̄-sebe-i-na (Exode) 13.19. * **11:23** Ba gb̄ Esipi j̄amatigi man̄ naa ciera ba ko bis̄almba-i. Nien̄ Helman̄-sebe-i-na (Exode) 1.8-22.

wɛisinni-i hiere Esipi-i-na. U taa u fara u ne Diilonɔ uŋ ka pã-yo baa kumaŋ.

27 Moisi naa haa u naŋga Diilonɔ-na ku'i ciɛ u hel Esipi-i-na u saa kãŋ jãmatigi hɔdulle-i. U nyaarãa ŋaa u da Diilonɔ-i baa u yufelle.

28 Uu naa haa u naŋga Diilonɔ-na ku'i ciɛ u ce *kɔrsinni tĩmmaŋ-ponsaangu-i. U ciɛ Isirahel-baamba hure tãmma ba dumieŋ-yammu-na wuɔ *dɔrpɔpuɔrbilonɔ maŋ kuɔŋ nuɔmba-i duɔ ji tuɔ cor, u baa ko Isirahel-baamba bepuɔmba-i.†

29 Isirahel-baamba naa haa ba naŋga Diilonɔ-na ku'i ciɛ hũmma taal sɔmma hãi dãmmanɔ-nuoradãama-i-na‡ aa ba wuɔ cor terkuraŋ-nu. Esipitaŋ ba'a ba niya-bei ce ba temma-i hũmma wuo-ba.

30 Isirahel-baamba naa haa ba naŋga Diilonɔ-na ku'i ciɛ ba nu u nuŋgu-i aa wuɔ ciilã Yeriko-i yinni niediei. Niehãi yiŋgu-na nelle-koko wuɔ cii.

31 Araabu maŋ waa saasorcieŋo-i uu naa haa u naŋga Diilonɔ-na ku'i ciɛ u har Isirahel-baamba maŋ naa juɔ da ba ji cuo ne nelle-i, a ce dumaŋo-na ba saa ko-yo baa bamaŋ saa ta ba nu Diilonɔ nuŋgu-i.§

32 Mi tiraa waŋ wuɔ nie? Mi sie da mi feɛɛ a piiye Sedeɔ maama-i, baa Baraku maama-i, baa Samusɔ maama-i, baa Yefite maama-i, baa *Da-

† 11:28 Nieŋ Helmaŋ-sebe-i-na (Exode) 12.1-30. ‡ 11:29 Nieŋ Helmaŋ-sebe-i-na (Exode) 14.21-31 baa Pɔpuɔɔ. 7.36. § 11:31 Nieŋ Yosuwe sebe-i-na (Josué) 2.

vidi maama-i, baa *Samiel maama-i a naara *Diilonɔpuɔrbiemba bi maama-i.*

³³ Baŋ haa ba naŋga Diilonɔ-na, ba cie berru-i a hūu jāmalābaa bɔi. Ba wuɔyaa hūmelle aa Diilonɔ uŋ pāa nuŋgu maŋ baa-ba, ba daa-ku. Ba suuye jarbaa-ba nunni-i.

³⁴ Ba diyaa-ba dāamu-na ŋga bɪŋkūŋgu saa ce-ba. Ba kuraa jigāŋga-na. Fōŋgūɔ saa waa-bei, ŋga Diilonɔ diyaa fōŋgūɔ bei. Ba cie naŋkarbabaa berru-na. Ba duɔnya nilɛiŋa bɔi sorosibaa ba gbar.

³⁵ Caamba namba naa haa ba naŋga Diilonɔ-na ku'i cie u sire ba kuomba-i hā-ba.

Ba muyaa nuɔmba namba ko-ba wuɔ ba cie nie ta ba wuɔ Diilonɔ-hūmelle-i. Kuɔ baa naa ciina-die baa naa gbāa yaŋ-ba, ŋga ba yagaraa kufanɔgu-i wuɔ da ba ku, Diilonɔ ka sire-bei ba ta ba ce ba bāanɔgu-i baa-yo.

³⁶ Ba bi nyie banamba sūlma aa muo-ba aa vaa banamba dii-ba kaso.

³⁷ Ba naan banamba baa tāmpɪeŋa ko-ba. Ba karaanu banamba sɔmma hāi, aa fō banamba baa jigāmmu ko-ba. Muncɔmmu saa waa baa banamba. Kutaamba taa ba wuɔra ba bɪŋ. Ba taa ba hɪ cāani. Bɪŋkūŋgu saa waa baa-ba. Nuɔmba mulāan-ba aa ce-ba sūlma.

³⁸ Miwaanɔ saa naa saaya baa-ba. Ba taa ba wuɔra ba bɪŋ hɪeŋ-nu, tānni-na aa ta ba cɔ fonniŋ.

* **11:32 Sedeɔ:** Nɛiŋ u kūŋgu-i Gēŋgertaamba sebe-i-na (Juges) 6-8.

Baraku: Nɛiŋ u kūŋgu-i Gēŋgertaamba sebe-i-na (Juges) 4.6-16.

Samusɔ: Nɛiŋ u kūŋgu-i Gēŋgertaamba sebe-i-na (Juges) 14-16.

Yefite: Nɛiŋ u kūŋgu-i Gēŋgertaamba sebe-i-na (Juges) 11. ***Davidi:**

Nɛiŋ u kūŋgu-i Samiel sebedɛlāŋo-na (1 Samuel) 17.23-51. ***Samiel:**

Nɛiŋ u kūŋgu-i Samiel sebedɛlāŋo-na (1 Samuel) 7.9-11.

39 Bamaŋ bafamba-i daaba-i hiere, Diilonjo gbelaan-ba wuɔ ba haa ba nanja yuɔ, a ne da un paa nungu maŋ, ba saa da-ku.

40 Bige-i cie ba saa da-ku? Diilonjo nie da mie die hi i fuonju-i baa bafamba-i hiere kuuduonju aa da-ku, ku yaa boyaa. U saa tuɔ taara bafamba da-ku mie i yaan-na ku'i cie.

12

Yaan i hira i kuma-i

1 Terienju fangu-na, nelpunju maŋ siire wuɔ Diilon-humelle-i daaku-i, ku taa i yaan-na ta ku pigaan-ye humelle-i. A ce dumaano-na, kumaŋ bilaayan-yie i sa gbā i kā yamma Diilon-humelle-na, yaan i hiel i nanja kuɔ. Ambabalma maŋ sogolaanun i gbeini-na feu, yaan i yan-ma aa i vaa i fere baa gbarunju maŋ dii i gbeini-na.

2 Yaan i tie ne Yesu yaa-i. U yaa cie i haa i nanja-i yuɔ aa u yaa ka ce i haa-ka hi i fuonju-i. U hiera kuliingu-i *daangu-na, u saa ne ku senserre-i. Hofelle maŋ taa di cie-yo, u taa u fara u ne di yaa-i. Fiefe-i-na, uu dii tiena Diilonjo caan-nu.

3 Nieŋ un hiera nelbabalaamba bigaaru-i du-maa, ku yaa kukaralle sie ta di mulien-na.

4 Nan yen malunju maŋ nuɔ-i baa ambabalma-i, unaa saa tie-maŋ yogo do!

5 Aa Diilon un dii sireina maŋ nei wuɔ u bisaln namaa, sireina faŋa maama karaanu-nei wei? Ma nyegaan wuɔ:

*«Mi bie, Itien duɔ kaya η yunju-i mamaŋ nuɔ-i, baa bie-ma ansasamma.
Duɔ nuola-nie, baa yan η kuma kara.*

6 *Uman maama-i dɔlaanon Itienɔ-i, u dii u yaa-i hūmefafalle-na.*

*Uŋ bɪŋ uman u biɛŋo, u muo u yaa-i.»**

7 Taa na hɪrā muliɛma-i, Diilonɔ dii-na hūmefafalle-na baa ma yaa-i. U ce dumɛi baa u bisālm̄ba-i. Namaa daa bisālāan hayo-i dii aa u to sa nuola-yuɔ?

8 Diilonɔ nuola u bisālm̄ba-i hiere. Duɔ yan namaanɔ-i u sa nuola-nɛi, na saaya na suɔ wuɔ u bisālŋ-kirɛiŋ namaa sɪ; na to dii u denɔ.

9 Tonaamba dii baa-ye hɪɛma-na bande-i-na ta ba nuola-yiɛ aa i tiɛ kãŋ-ba. Ku ce niɛ i siɛ nu i To man dɔrɔ-i-na u nunɔgu-i aa da cicɛlma man sa tiɛŋ dede-i?

10 I tobaa-ba nuolaaya-yiɛ a saanu baa kuŋ dɔlaanu bafamba dumaa, aa ba nuolamma bālāa hɪɛma-na bande yonɔ. A ne da Diilonɔ ne miɛ fafaanɔgu'i aa tuɔ nuola-yiɛ i diɛ bir fuɔ birma.

11 Da ba ta ba nuola-niɛ, ban nuolan-niɛ huonɔgu man nuɔ-i ku sa dɔlnu-niɛ, ku bir yan aa ta ku jan-ni. Nga da ŋ siɛ ba nuola-niɛ, ku huonɔgu jo baa viisinni baa yaafɛlle.

12 Terienɔgu fanɔgu-na, baa na yan na kũɔma kara.

13 Biyaan hūmefafalle ku yaa baman gbeini-i nuyāanu ku ka ta ku buɔ-bei ku kã, ku siɛ hor-bei.†

Anɔgbuyamma

14 Gbāan kpelle na ta na dɔl nuɔmba-i hiere aa na yan Diilonɔ bir-na u birma. Uman duɔ saa yan Diilonɔ bir-o, u siɛ gbāa da Itienɔ yufelle.

* **12:6** Bincuan-nelman-sebɛ (Proverbs) 3.11-12 † **12:13** Isayi (Ésaïe) 35.3

15 Bilaan na fere unan nuɔ η baa ji cīina Diilonɔ hujarre-i. Baa na yan cein-purru da unan-na na hɔlma-na a ji tuɔ celien banamba-i baa u balaangu-i.

16 Molo baa ji dii u nanga binwosinni-na, molo baa bi bel Diilon-binkungu nangu baa u nanyuangu Esawu temma-i: Esawu huraa u bepolsinni-i baa jukalaangu.

17 Na suyaa wuɔ ku huongu-na u juɔ tuɔ taara tuonɔ cārā Diilonɔ-i hā-yo bepuamba namba temma, nga tuonɔ saa hūu-ma. Un fiε kaal cārā-yuɔ ma saa dɔl-o.‡

18 Namaanɔ-i nan piyaa Diilonɔ-i dumaa, kuuduangu si baa *Isirahel-baamba-i. Bafamba kaa tannun-nu. Ba daa daamu-i, baa fafalmu-i a naara kukulberre nan temma tannunɔ-na.

19 Ba nuɔ yerre buu, aa bi nu molo piye da gbagaga. Ba cārā kutienɔ-i wuɔ u baa tiraa u piye baa-ba.

20 Un waan maman, ma saa ta ma du dei ba tūnni-na ku'i cie. U gbie-ba wuɔ: «*Uman duɔ yiya tannun daaku-i, halle da ku fiε waa binwuonɔ, na nan kutienɔ-i baa tampienɔ na ko-yo.*»§

21 Nelma man cie tannunɔ-na*, maa naa silaa ta ma nyen kūma ma cor, a ce *Moisi fuɔ fere u cira: «*Korma cie mi kūma gbuu ta ma nyen!*»†

22 Nga kuuduangu si baa namaanɔ-i. Namaa na kaa *Sinyɔ-tannun-nu, na kaa Cicelmantienɔ nelle

‡ 12:17 Nien Miwaanɔ jnamman-sebe-i-na (Genèse) 25.29-34; 27.30-40. § 12:20 Helman-sebe (Exode) 19.12-13 * 12:21

Nien Helman-sebe-i-na (Exode) 19-20 baa Anjnamma tiyeman-sebe-i-na (Deutéronome) 4-5. † 12:21 Nien Anjnamma tiyeman-sebe-i-na (Deutéronome) 9.19.

yaa nuɔ-i; *Yerusalemu maŋ dɔrɔ-i-na, na kãa u yaa nuɔ-i. *Dɔrpɔpuɔrbiemba dii u yufelle ta ba ce ba bãaŋgu-i.

²³ Namaaŋo-i, na suurii Diilonɔ-bɛpuɔmba-na. Ba yireiŋa nyegãaŋ dɔrɔ-i-na. Na piyaa Diilonɔ-i, u yaa nelbiliemba-i hiere ba gẽŋgertienɔ-i. Na suurii nelviimba-na. Ba yaa hii ba fuonɔgu-i Diilonɔ-terienɔgu-na.

²⁴ Namaaŋo-i, na piyaa Yesu maŋ *tobisifelenni yaanɔa-na. U yaa kuu kũna u tãmma-i. U tãmma kãayã-yie a yaŋ Abel maama-i.‡

²⁵ Terienɔgu faŋgu-na, bilaaŋ na fɛɛ! Baa na yagar wuɔ na siɛ nu umaŋ piiyenɔ baa-na u nelma-i. Umaŋ taa u piye baa Isirahel-baamba-i hĩema-na bande-i-na, bamaŋ naa yagar wuɔ ba siɛ nu u nelma-i, ba saa gbãa kor yaahuolo-na. Umaŋ piiyenɔ baa miɛno-i, uŋ yɛŋ dɔrɔ, die saa nu u nuŋgu-i, i ka ce niɛ gbãa kor-yuɔ?

²⁶ U piye dede fuɔ hĩema sagalla§; ŋga fiɛfiɛ-i-na, u pãa nuŋgu baa-ye wuɔ: «*Mi ka tiraa sagalla hĩema-i i diei baa dɔrɔ-i naara.*»*

²⁷ Uŋ waanɔ mafamma-i, ku pigãaŋ wuɔ ku yiinɔgu-na, uŋ hielaa bĩmbĩnni maŋ hiere, ni ka bĩɛna halaŋ aa yaŋ nimaŋ siɛ gbãa bĩɛna.

²⁸ Inɔ ka ce i bãaŋgu-i nelle maŋ nuɔ-i, di siɛ gbãa bĩɛna. Terienɔgu faŋgu-na, yaanɔ i tiɛ ce Diilonɔ-i kasi saa da-yo. I tiɛ cãa-yo aa i tiɛ jaal-o kuŋ dɔlaanu-yuɔ dumaa. I tiɛ dii u nuŋgu-i aa i tiɛ kãalã-yuɔ.

²⁹ Ni ma'i sɪ u ce ŋaa dãamu.†

‡ **12:24** Yesu kuliinɔgu cie i suɔ hujarre-i a ne da Abel kũŋgu taa ku taara solaanɔgu. § **12:26** Niɛŋ Helmaŋ-sebe-i-na (Exode) 19.18.

* **12:26** Ase (Aggée) 2.6 † **12:29** Anjĩnamma tiyemmanɔ-sebe (Deutéronome) 4.24

13

Kumaŋ dɔlaanuŋ Diilonjo-i

¹ Namaaŋo-i, yaaŋ na maama cor ta ma dɔlnu ma-naa ŋaa ceɗuɔŋ-bienj namaa.

² Baa na yagar niraamba harma na dumienja-na. Na saa da, banamba tiyaa niraamba harma-na, a ji har *dɔrɔpɔrɔbiemba aa ba saa suɔ.

³ Yaaŋ bamaŋ dii kaso-i-na ba maama ta ma tɛnu-nei; ku waa ŋaa naa dii baa-ba kaso-i-na. Aa naŋ yeŋ tammaŋ-nuɔŋ namaa, baa na yaŋ baŋ ceŋ bamaŋ sɔlma-i ba maama karaanu-nei.

⁴ Neliɛŋo neliɛŋo, u saaya u tuɔ kãŋ aansorre-i aa bamaŋ dii aansorre-na ba vii baa ba-naa, ni ma'i sɪ, bamaŋ ciɛŋ saasorsinni-i baa *fuocesinni-i Diilonjo ka gãŋ baa-ba.

⁵ Gbeiŋ-nyulmu saa saaya mu ta yaanga nei. Yaaŋ na nagãŋ-niini ta ni ye-na. Na saa da, Diilo fuɔ fere ciera wuɔ:

«Mi siɛ yaŋ-ni ŋ diei,

*Mi siɛ nanna-niɛ gbula.»**

⁶ Terienŋu faŋgu-na, neliɛŋo neliɛŋo, u gbãa da holle cira:

«Itienjo yaa kãayãŋ muɔ;

mi siɛ kãalã biŋkũŋgu

Nelbilo fuɔ gbãa ce bige-i miɛ?»†

⁷ Na yaataamba maŋ siire waŋ Diilonj-nelma-i baa-na, baa na yaŋ ba maama karaanu-nei. Niɛŋ baŋ siire haa ba naŋga-i Diilonjo-na dumaa ji ta ba ku, aa na ce ba temma.

* **13:5** Anjɪnamma tiyemman-sebe (Deutéronome) 31.6,8; Yosuwe (Josué) 1.5 † **13:6** Gbeliemaŋ-nalãaŋgu (Psaume) 118.6,7

8 Yesu-Kirsan̄ waa dumaa cicuɔŋgu-na, uu dii dumɛi nyuŋgo-i-na, aa u ka bi t̄ɛ dumɛi yinni man̄ jon̄.

9 Baa na yan̄ ba hel baa nelma yanga nanga a ji pira-nei miɛ h̄umelle-na. Baa na yan̄ ba cu na yammu-i baa niiwuoniŋ-maama. Na saa da, ku saaya Diilon̄-hujarre yaa ce neliɛŋ nuɔ ŋ huɔŋga t̄ɛna terduɔŋ-nu, niiwuoniŋ-maama s̄i. Baman̄ firaa niiwuoniŋ-maama-i, ma saa kāyā-bei dede gbula.

10 Yesu ciɛ u fɛɛ t̄ammaŋ-k̄uŋgu a pir i āmbabalma-i. *Diilojigāntaamba man̄ curaa baa b̄incuɔŋ-jigāŋga-i kompadūŋgu-na, ba nuŋgu si dii baa-ye.

11 Da ba ko b̄imbaamba-i dumandɛ-i-na, *Diilojigāntaamba yuntien̄o suur baa t̄amma yaa Diilodubilon̄o-na ka kor Diilon̄o-i āmbabalma maama-na, aa b̄imbaamba famba fɛɛ-i ba hel baa-ba gborsanniŋ ka caa-ba.

12 Ku'i ciɛ na bi da Yesu kuu gborsanniŋ duɔ pir nuɔmba āmbabalma-i baa fuɔ fɛɛŋ t̄amma-i.

13 Terien̄gu fan̄gu-na, yaan̄ i h̄irā tuos̄inni-i fuɔ temma-i aa i hel i nyaanu-yuɔ dii gborsanni-na.

14 Na saa da, ninsoŋ-nelle si dii baa-ye h̄iɛma-na bande-i-na diman̄ cuɔŋ, i taara bis̄iŋ ku diele yaa-i.

15 Yaan̄ i t̄ɛ p̄a jaaluŋgu-i h̄onni man̄ jon̄ i h̄ā Diilon̄o-i Yesu maama-na. Miɛ t̄ammaŋ-k̄uŋgu yaa kufan̄gu-i. I t̄ɛ ce-yo b̄ai baa i nuŋ-āndɛnni-i.

16 Baa na yan̄ ānfafamma cemma maama karaanu-nei, aa na bi ta na kāyā na-naa ŋaa cɛduɔŋ-bien̄ namaa, kufan̄gu temma saa baa t̄ammaŋ-k̄uŋgu man̄ d̄olaanun̄ Diilon̄o-i.

¹⁷ Taa na nu na yaataamba nunni-i, taa na sie ba wulaa. Ba yaa kāyāñ-nei Diilonḡ-hūmelle-na. Ba suyaa wuɔ yiinggu dii baa yiinggu, Diilonḡ ka yuu-ba bañ cie kumañ na hɔlma-na. Gbāañ ba ta ba ce ba maacemma-i baa hɔfɛlle. Da na du ba hɔmmu-i ku sie fa weima hā-na.

¹⁸ Taa na cārā Diilonḡ-o-i na hā-ye. I suyaa wuɔ i hɔmmu kuɔñ; i taara i tie ce kumañ faa hɔnni-na hiere.

¹⁹ Jande mi gbu mi cārā-nei: Cāarāñ Diilonḡ-o-i u yañ mi bir donduo kā na wulaa.

Jaaluperiengu

²⁰⁻²¹ Diilonḡ yaa hɔfɛlle tienḡ-o-i, u siire Itienḡ-o-i Yesu-i hiel-o kuomba hɔlma-na. U kāyā-nei na ta na gbā na ce ānfafamma-i ma sinni-na hiere a gbāa ta na ce u huɔnga-i. U ce Yesu-Kirsa bir-e uñ taarañ i waa dumaa. Yesu-Kirsa yaa i ninsonḡ-tayaana-i‡. U yaa cie u fere tāmmanḡ-kūngu a bel Diilonḡ *tobisinni-i baa-ye. Tobisinni fanni sa ji boruona dede. Jaalunḡu gbɛ baa u yaa-i hɔnni mañ jon! Ma cie!

²² Tobinḡ namaa, mi diyaa nelma'i na tūnni-na. Mi saa nyegēñ-ma bɔi. Jande fiēñ na hɔmmu-i baa ma numma-i.

²³ Yaañ mi tūnu-nei, ba naana i natobiḡ-o-i Timote-i. Duɔ jo donduo, mi ka kā baa-yo i ka ne-na.

²⁴ Mi jaalaa yaataamba-i baa Diilonḡ-dūñ-baañ namaaḡ-o-i hiere. *Italitaamba pāa-na jaalunḡu.

²⁵ Diilo kāyā-nei hiere.

‡ **13:20-21** Girekimma-na ba blɛ Yesu-i «ānclinaḡo» bande-i-na. Ba taara ba pigāañ wuɔ u yaa i yaanḡa-na Diilonḡ-hūmelle-na tuo kāyā-yiɛ. Fuɔ fere yaa blɛ u fere dumaanḡo-na. Niēñ Nsāa sebe-i-na 10.11.

Diilon-nelma Tobisĩfelenni
New Testament in Cerma (UV:cme:Cerma)

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Cerma)

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Cerma

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 28 Dec 2024 from source files
dated 29 Jan 2022
5ffe1c98-1ba9-54d8-8f4c-03a7c12fba11